

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Naděždy Javůrkové a soudců Mgr. Štěpána Hnaníčka a JUDr. Lucie Bičákové ve věci

žalobce: **Martin I.**, nar. xxx
bytem xxx, xxx
zast. Mgr. Štěpánem Brunclíkem, advokátem
sídlem Petráská 1136/12, Praha 1

proti
žalované: **České republice – Ministerstvu spravedlnosti**
sídlem v Praze 2, Vyšehradská 16
jednající Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábřeží 42, Praha 2

o zadostiučinění za nemajetkovou újmu,

k odvolání obou účastníků proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 10. června 2020, č. j. 18 C 9/2019-341,

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se ve vyhovujícím výroku I. **mění** tak, že žaloba se i co do částky 477 000 Kč zamítá; v zamítavém výroku II. se **potvrzuje**.
- II. Žalobce je povinen zaplatit žalované do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů ve výši 3 000 Kč.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně žalobnímu návrhu částečně vyhověl, když výrokem I. uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 477 000 Kč a ve zbylém rozsahu 3 750 000 Kč se zákonnými úroky z prodlení z částky 4 227 000 Kč od 26. 5. 2018 do zaplacení žalobu výrokem II.

zamítl. Částečně úspěšnému žalobci přiznal vůči žalované i právo na náhradu nákladů řízení, když žalované uložil povinnost zaplatit k rukám jeho právního zástupce 36 670 Kč (výrok III.).

2. Rozhodl tak o dvou žalobních relutárních nárocích na odškodnění nemajetkové újmy, které žalobce, byť se částečně z hlediska jejich povahy i provázanosti v rámci posuzovaného trestního řízení překrývají, uplatnil jako samostatné nároky. Nad rámec již státem vyplaceného odškodnění se domáhal dalšího finančního zadostučinění imateriální újmy ve výši **3 860 000 Kč** za příkoří způsobená mu nedůvodným trestním stíháním (jako satisfakce za zásah do jeho soukromého a rodinného života trestním stíháním, odškodněným žalovanou 140 000 Kč) i další kompenzace nemajetkové újmy způsobené mu „výkonem vazby“ (vazebním stíháním) **za prvních 367 dní** pobytu ve vazební věznici, a to v rozsahu dalších **367 000 Kč** (stejnou částku mu již žalovaná za prvních 367 dní trvající zásah do osobní svobody dobrovolně poskytla).
3. Mezi účastníky byl nesporný průběh trestního řízení a soud vyšel ze zjištění, že žalobce čelil trestnímu stíhání vedenému po podání obžaloby u tohoto soudu pod sp. zn. 57 T 4/2016. Bránil se obvinění sdělených mu ve dnech 29. 4. 2015 a 7. 12. 2015, následně obžalobě ze spáchání zvláště závažných zločinů - přípravy teroristického útoku a násilí proti úřední osobě ve stádiu přípravy - spáchaných ve spolupachatelství. Rozsudkem zdejšího soudu ze dne 22. 9. 2017 byl obžaloby pravomocně zproštěn, když odvolání státního zástupce bylo usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 3. 2018 zamítnuto. Důvodem zproštění podle § 226 písm. b) trestního řádu byly zejména pochybnosti soudu při nasazení agentů policie, když u přípravy zločinu teroristického útoku Městský soud v Praze shledal významné pochybnosti o transparentnosti a přezkoumatelnosti postupu policie před zahájením úkonů trestního řízení do okamžiku vydání povolení k použití agentů, a nepodařilo se tak vyvrátit obhajobu obžalovaných, že skutek byl od počátku vyprovokován ze strany policie, přičemž takový skutek pak nelze posoudit jako trestný čin. Jeho trestní stíhání trvalo od sdělení obvinění do právní moci zprošťujícího rozsudku od dubna 2015 do března 2018, **2 roky a 11 měsíců**. V jeho průběhu byl žalobce po dobu **518 dnů** vazebně omezen na svobodě.
4. Dále vzal za prokázané, že žalobce odškodňovací nároky uplatnil u žalované podle § 14 zákona č. 82/1998 Sb. dne 25. 5. 2018. Žalovaná ve stanovisku ze dne 21. 11. 2018 jeho nároky uznala (existenci nezákonných rozhodnutí o zahájení trestního řízení i vzetí do vazby) a vyplatila mu na náhradu škody spočívající v ušlém zisku 177 468 Kč, jako odškodnění nemajetkové újmy za trestní stíhání (*požadované jím ve výši 4 mil. Kč*) částku 140 000 Kč (*rozdíl představuje první žalobní nárok 3 860 000 Kč*) a kompenzaci imateriální újmy za prvních 367 dní vazby 367 000 Kč, tedy 1 000 Kč za jeden den pobytu ve vazbě (*požadované žalobcem ve výši 2 000 Kč denně - druhá polovina z jím nárokováných 734.000,- Kč je druhým samostatným žalobním požadavkem*).
5. Posledních 151 dnů vazby z celkové doby 518 dnů pobytu ve vazební věznici stát již žalobci zcela odčinil vyplacením odškodného ve výši 226 500 Kč, když v samostatném soudním řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 22 C 61/2017 účastníci uzavřeli soudní smír, kterým mu za zbylou část pobytu ve vazbě byla pravomocně přiznána náhrada 1 500 Kč za jeden den jejího trvání. Důvodem byla mimo jiné i skutečnost, že tuto část vazby, odůvodněnou § 67 písm. a/ tr. řádu (jako vazba útěková), posoudil Ústavní soud již v průběhu trestního řízení jako nezákonnou (nález ze dne 14. 9. 2016, sp. zn. I. ÚS 2652/16). Celkem mu tak stát doposud vyplatil 910 968 Kč.
6. Žalobce byl usnesením Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 30. 4. 2015, č. j. 37 Nt 1616/2015, podle § 68 odst. 1, § 73b odst. 1 a § 73d odst. 2 tr. řádu z důvodů § 67 písm. a) tr. řádu vzat do vazby, která se započítala ode dne 28. 4. 2015. První dva měsíce pobytu ve vazební věznici byl vystaven notně zpřísněným bezpečnostním opatřením a omezen i ve svém navyklém způsobu stravování, když vazební věznice mu nezajistila, nepřipravovala veganskou stravu; poté na základě jeho žádosti z června 2015 mu byla povolena výjimka a bylo mu umožněno, aby mu rodina veganskou stravu zasílala; nejprve jednou za 14 dní, později jednou týdně a při návštěvách mohl

přijímat veganské balíčky. Z vazby byl propuštěn dne 27. 9. 2016, kdy Vrchní soud v Praze zamítl stížnost státního zástupce Městského státního zastupitelství proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 4. 2016, č. j. 57 T 4/2016-2738. Městský soud v Praze rozhodoval poté, kdy Ústavní soud dne 14. 9. 2016 vydal nález sp. zn. I. ÚS 2652/16, jímž rozhodl, že předchozí usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 5. 2016, sp. zn. 2 To 45/2016, kterým byl ponechán ve vazbě z důvodu v § 67 písm. a/ tr. řádu (byla zamítnuta jeho žádost o propuštění z vazby), bylo porušeno základní právo žalobce na osobní svobodu garantované čl. 8 odst. 1 a 5 Listiny základních práv a svobod.

7. Případu byla věnována značná mediální pozornost, byl předmětem řady internetových diskuzí, ve kterých se objevovaly jak hrubě urážlivé příspěvky k jeho osobě (některé dokonce žádaly fyzickou likvidaci žalobce či trest odnětí svobody na doživotí), tak i podporující komentáře, ve kterých se diskutující stavěli na jeho stranu a zpochybňovali důvodnost trestního stíhání i postup orgánů činných v trestním řízení. S těmito články a diskuzemi se seznámil po propuštění z věznice. V době pobytu ve věznici se na jeho podporu zformovalo hnutí A., které poskytlo i praktickou pomoc jeho sestře Pavle B. Ta po jeho propuštění z vazby na blogu této skupiny publikovala poděkování jeho sympatizantům a podporovatelům, ve kterém uvedla, že pobyt za zdmi věznice bratra změnil, ale jinak, než by kdo čekal. Je silný, má otevřené oči, je plný odhodlání a přesvědčení, a je děkováno za podporu. Součástí je rovněž projev žalobce, ve kterém sděluje, že „tedy represivní složky si myslely, že se podřídím, že budu schovaný někde v koutě a budu mlčet, 17 měsíců mne spíše zocelilo, posílilo, zůstal jsem odhodlaný a děkuji všem“. K objasnění tohoto projevu po propuštění z vazební věznice, který se neslučuje s tvrzeními o vytrpěné újmě, soud přijal vysvětlení žalobce, že předmětným článkem chtěl vyjádřit poděkování za podporu, do kterého se promítla okamžitá euforie z propuštění z vazebního vězení.
8. Po zahájení tohoto řízení (žaloba ze dne 10. 1. 2019) si dne 17. ledna a 7. února 2019 v ambulanci psychiatra stěžoval na špatný spánek, neklid, nevrlost, zhoršenou náladu, občasný tlukot srdce. Byla mu diagnostikována adaptační porucha a naordinována nejprve léčba bylinnými preparáty, které neužíval, a později i antidepressivy na potlačení uvedených příznaků, která přestal brát, protože po nich byl unavený.
9. Uvedená zjištění hodnotil soud I. stupně dle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) – dále jen „OdpŠk“, když citoval úplná znění ustanovení § 1, § 5, § 7, § 8, § 9, § 12, § 13, § 26 a § 31a zákona.
10. Dospěl k závěru, že v posuzovaném trestním řízení došlo k vydání nezákonných usnesení o zahájení trestního stíhání žalobce a dalších osob z 29. 4. 2015 a 7. 12. 2015, která měla za následek vznik imateriální újmy žalobce, za níž odpovídá stát. Jako nezákonné dle § 8 OdpŠk je třeba je hodnotit s ohledem na výsledek trestního řízení, tedy skutečnost, že žalobce byl obou obvinění zproštěn, a trestní stíhání tak bylo nedůvodné.
11. Odškodnění trestního stíhání

Při stanovení formy i výše přiměřeného zadostiučinění nemajetkové újmy způsobené mu **nedůvodně (nezákonně) vedeným trestním řízením** přihlédl soud I. stupně k judikatorním závěrům rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011. Dovolací soud v tomto rozhodnutí konstatoval, že zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, se poskytuje podle § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb., jenž je normou s relativně neurčitou hypotézou, která není stanovena přímo právním předpisem, a jenž tak přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Dovedil, že soudy při stanovení formy či výše zadostiučinění mají vycházet především z **a)** povahy trestní věci, **b)** délky trestního stíhání a **c)** dopadů trestního stíhání do

osobnostní sféry poškozené osoby. Akcentoval rovněž, že forma a případná výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, tj. její přiznání je nad rámec konstatování porušení práva namísto pouze tehdy, jestliže by se z hlediska obecné slušnosti poškozenému satisfakce skutečně mělo dostat.

V souladu s rozhodovací praxí Nejvyššího soudu (rozh. rozhodnutí 30 Cdo 3212/2015 ze dne 16. 5. 2017) prvostupňový soud provedl i komparaci s jiným obdobným případem odškodnění, když věc srovnal s řízením vedeným u tamního soudu pod sp. zn. 12 C 96/2016, ve kterém poškozený dosáhl odškodnění ve výši **100 000 Kč**. Uvedl, že srovnávaný případ se shodoval v následujících znacích – poškozenému hrozilo 12 až 20 let či výjimečný trest, řízení trvalo dva roky a 6 měsíců, probíhalo vazebně a zasáhlo psychickou sféru žalobce, který trpěl i strachem o své blízké a obavou z jejich nedůvěry, byl rovněž bezúhonný a věc byla medializována. Zásadní rozdíl, odůvodňující přiznání zvýšeného odškodnění v rozsahu **250 000 Kč**, shledal v tom, že žalobci v posuzovaném řízení hrozil výjimečný trest svobody až doživotí a že zločin přípravy teroristického útoku je svou povahou bezprecedentní a veřejností i médií proto citlivěji vnímaný. Nad rámec již žalovanou vyplacených 140 000 Kč proto z tohoto titulu žalobci přiznal dalších 110 000 Kč. Ve zbylém rozsahu žalobu ohledně tohoto nároku výrokem II. zamítl, a to včetně zákonných úroků z prodlení z přiznané částky, když dospěl k závěru o důvodnosti navýšení finančního odškodnění až po provedeném dokazování, které přesahuje rámec možností předběžného projednání nároku žalovanou podle § 15 zákona č. 82/1998 Sb., tedy žalovaná se nemohla očitnout v prodlení.

12. Náhrada za vazební stíhání

Při stanovení nároku na odškodnění za nezákonnou vazbu se zaměřil na zkoumání identických kritérií vytyčených Nejvyšším soudem v rozsudku ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2357/2010, tedy na a) povahu trestní věci, b) celkovou délku vazby, c) následky v osobní sféře žalobce, ve kterém dovolací soud rovněž stanovil (na základě komparativní analýzy přibližující postup jednotlivých evropských zemí) přiměřenou výši odškodnění za vazbu v rozmezí 500 až 1 500 Kč za jeden den trvání vazby.

13. Uzavřel, že v daném případě je na místě překročit konstantní judikaturou dovolacího soudu stanovené rozmezí a jako odpovídající relativní náhradu nemajetkové újmy za vazební stíhání stanovit částku **2 000 Kč denně**. Uvedl, že důvodem pro toto mimořádné navýšení je zejména hrozba výjimečným trestem a velký zásah vazebního stíhání do žalobcovy osobnostní sféry v prvních dvou měsících pobytu ve vazbě, kdy byl omezen ve svém způsobu stravování a byl vystaven přísnějším bezpečnostním opatřením (byť s ohledem na povahu, závažnost obvinění se jednalo o standardní opatření, neodporující vnitřním předpisům vazební věznice), a to i za situace, že žalobcova tvrzení o zprísňených podmínkách a zakázaných aktivitách z důvodu nedostatečné komunikace vazební věznice zůstaly neprokázány. V této části proto žalobě zcela vyhověl, když nad rámec již žalovanou vyplaceného odškodnění za prvních 367 dní vazebního pobytu ve výši 367 000 Kč (1 000 Kč za den vazebního stíhání) přiznal dalších 367 000 Kč. Žalobě proto co do částky 477 000 Kč vyhověl (výrok I.) a ve zbylém rozsahu ji zamítl (výrok II.). Povinnost nahradit žalobci náklady řízení odůvodnil odkazem na ust. § 142 odst. 1 o. s. ř.

14. Proti tomuto rozhodnutí podali včasné odvolání oba účastníci.

15. Žalobce se odvolal do zamítavého výroku II. Ohradil se proti výši přiznaného zadostiučinění z titulu nezákonného trestního stíhání s tím, že celkovou částku 250 000 Kč považuje za nedostatečnou, nezohledňující charakter trestné činnosti, jeho obavu z hrozícího výjimečného trestu i následky trestního stíhání. Namítl rovněž, že mu měly být přiznány úroky z prodlení, a důvody, pro které požadovaného příslušenství nedosáhl, nechápe. Navrhl proto, aby odvolací soud vyhovující výrok I. potvrdil a jím napadený zamítavý výrok II. změnil tak, že mu tato nepřisouzená peněžitá plnění v plném rozsahu přizná.

16. Žalovaná podala odvolání do vyhovujícího výroku o věci samé (I.) i akcesorického nákladového výroku (III.). Nezpochybnila existenci nezákonného rozhodnutí, jehož existenci uznala, vymezila se však proti závěru soudu I. stupně, že v prvních měsících byla vůči žalobci uplatňována bezprecedentní bezpečnostní opatření. Namítla rovněž, že k tíži státu nelze klást ani skutečnost, že žalobce v prvních měsících odmítal poskytovanou stravu. Akcentovala, že vedle zcela obecných omezení spojených s výkonem vazby žalobce neprokázal žádné další dopady do osobní sféry. Má tedy za to, že poskytnuté zadostiučinění ve výši 1 000 Kč za den vazby je zcela adekvátní.
17. Za přiměřené a odpovídající konkrétním okolnostem považuje i odškodnění, které žalobci poskytla jako satisfakci nezákonného trestního stíhání (140 000 Kč), když za přípravu teroristického útoku žalobci hrozil trest 12 až 20 let, popř. výjimečný trest a za zločin násilí proti úřední osobě sazba 3 až 12 let odnětí svobody. Navíc nejedná se o osobu dosud netrestanou (rejstřík trestů na čl. 2764 trestního spisu), délka trestního řízení dvou let a 11 měsíců byla přiměřená a orgány činné v trestním řízení po celou dobu konaly jednotlivé úkony plynule a v přiměřených lhůtách.
18. Akcentovala rovněž, že částka, kterou žalobci vyplatila, plně koresponduje s částkou poskytnutou dobrovolně státem jeho bývalé partnerce - spoluobviněné Š., když pravomocným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 20. 11. 2019, sp. zn. 28 C 72/2019, potvrzeného rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 22. 7. 2020, sp. zn. 39 Co 86/2020, byl vyšší nárok na odškodnění trestního stíhání zamítnut. Za situace, kdy prakticky veškerá kritéria jsou v tomto srovnatelném případě shodná, když řízení trvalo stejnou dobu, poškozeným hrozil stejný trest za identickou trestnou činnost, věc byla medializována a u spoluobviněné navíc bylo prokazatelně zasaženo do jejího zdraví (trpěla úzkostmi, zhubla, špatně spala, a proto byla léčena antidepresivy) a narušily se i její přátelské a rodinné vazby, není důvod, aby žalobci byla přiznána jiná částka. Poukázala rovněž na skutečnost, že i v tomto řízení soud provedl srovnání s rozsudkem tamního soudu sp. zn. 12 C 96/2016 se závěrem, že ve srovnávaném případě byly zásahy do práv poškozeného výraznější, a tedy odškodnění poskytnuté poškozené Š. státem ve výši 140 000 Kč je plně dostačující.
19. Navrhla proto, aby odvolací soud dotčený vyhovující výrok změnil tak, že i v tomto rozsahu žalobu zamítne a přizná jí účelně vynaložené náklady řízení před soudy obou stupňů.
20. Odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu I. stupně včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212 a § 212a o. s. ř.), a dospěl k závěru, že odvolání žalované je důvodné.
21. Soud I. stupně provedl dokazování v dostatečném rozsahu, provedené důkazy řádně hodnotil v souladu s ust. § 132 o. s. ř., v jeho odůvodnění jsou skutková zjištění jasná, přehledná a jsou dostatečným podkladem pro skutkový závěr i jeho právní hodnocení. Ačkoli se odvolací soud zcela neztotožňuje s jeho právním hodnocením, ze skutkových zjištění v zásadě vychází, když v rámci odvolacího řízení doplnil dokazování pouze o komparaci projednávaného řízení s pravomocným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2, kterým byla pravomocně zamítnuta žaloba spoluobviněné Š., v níž se domáhala na státu úhrady odškodnění nad již vyplacenou částku 140 000 Kč za stejné nezákonné trestní řízení.
22. Správný a mezi účastníky i nesporný je závěr, že odpovědnostní titul je v posuzovaném trestním řízení dán, když podmínky odpovědnosti státu za nemajetkovou újmu způsobenou žalobci jsou splněny tím, že proti němu bylo zahájeno trestní řízení, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem (§ 8 odst. 1 OdpŠk). Nezákonným rozhodnutím je zde usnesení o sdělení obvinění, když ustálená soudní judikatura za použití extenzivního výkladu zákona dospěla k závěru, že v případě trestního řízení je rozhodující jeho výsledek. Zastavení trestního stíhání či zproštění obžaloby má tak stejné účinky jako zrušení pravomocného usnesení o vznesení obvinění pro nezákonnost (srov. rozsudek NS ČR ze dne 23. 2. 1990, sp. zn. 1 Cz 6/90, publikovaný pod č. 35 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1991). Rozhodující je tedy výsledek trestního stíhání, když nezákonnost trestního stíhání se projeví až jeho zastavením či zproštěním obžaloby, aniž se přihlíží ke správnosti postupu orgánů činných v trestním řízení při sdělení obvinění (co je vedle k tomuto postupu).

23. Vzhledem k tomu, že soud I. stupně explicitně nesubsumoval samostatný žalobní požadavek na odškodnění vazebního stíhání pod konkrétní právní normu, je nezbytné doplnit, že ustanovení § 9 až § 12 OdpŠk jsou ve vztahu k obecně formulovanému § 8 ustanoveními speciálními, když § 9 upravuje právo na odškodnění tzv. nezákonné vazby, přičemž platí, že nemusí být vyslovena nezákonnost rozhodnutí o vzetí do vazby (jejího trvání), když stejně jako u odškodňování nedůvodného trestního stíhání postačuje, že trestní řízení skončilo zastavením či zproštěním obžaloby. V případě nároku na satisfakci imateriální újmy za prvních 367 dní vazby i s ohledem na způsob a důvody odškodnění zbylých 151 dní vazebního stíhání by bylo tedy vhodnější konstatovat nedůvodnost vazby, než její nezákonnost. Tyto výrazy se však s ohledem na výše uvedené stávají téměř synonymem.
24. Lze rovněž přisvědčit prvostupňovému soudu, že každé trestní stíhání negativně ovlivňuje osobní život trestně stíhaného, zasahuje do jeho integrity, a tedy újmu až na zcela výjimečné případy (osoba opakovaně trestaná, odškodňované trestní řízení je zcela marginálního významu oproti trestnímu řízení paralelně s ním probíhajícím aj.) lze předpokládat. Při úvahách o přiměřené výši zadostiučinění způsobené v důsledku zahájení (vedení) trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu, by měl soud zohlednit zejména povahu trestní věci, délku trestního stíhání a dopady trestního stíhání do osobnostní sféry poškozené osoby, to vše s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem, za nichž k újmě došlo (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011).
25. V této souvislosti tedy správně soud I. stupně do svého rozhodnutí převzal i část citovaného rozhodnutí dovolacího soudu, podle kterého *„žadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, se poskytuje podle § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb., jenž je normou s relativně neurčitou hypotézou, která není stanovena přímo právním předpisem, a jenž tak přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Soudy při stanovení formy či výše zadostiučinění vycházejí především z povahy trestní věci, též z délky trestního stíhání, a především dopadů trestního stíhání do osobnostní sféry poškozené osoby. Forma a případná výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, tj. její přiznání je nad rámec konstatování porušení práva namísto pouze tehdy, jestliže by se z hlediska obecné slušnosti poškozenému satisfakce skutečně mělo dostat“.*
26. Nepřihlédl však již k poslední citované větě, když nevzal v úvahu s tímto principem související závěr ustálené judikatury, podle které skutečnost, že se poškozený dopustil jednání, pro které byl následně trestně stíhán, lze zohlednit jako okolnost provázející zahájení trestního stíhání, která pak může mít vliv na stanovení formy či výše přiměřeného zadostiučinění (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 1. 2013, sp. zn. 30 Cdo 1777/2012, a ze dne 3. 7. 2012, sp. zn. 30 Cdo 4280/2011). Zcela se tak opomněl zabývat skutečností, že žalobce se jednání kladeného mu za vinu bez jakýchkoli pochybností dopustil, a nic na tom nemění skutečnost, že s ohledem na pochybnosti okolo zapojení policejních agentů nelze takový skutek považovat za trestný čin.
27. Rovněž pominul závěry konstantní judikatury dovolacího soudu, podle které státu nelze přičítat k tíži, že princip presumpce nevinny byl narušen sdělovacími prostředky, či dokonce že jimi byl narušen ve značné míře. Zde totiž dochází k přetržení příčinné souvislosti mezi vedením trestního stíhání a skutečností, která újmu zakládá či zvyšuje (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 2200/2015). Jinými slovy stát nemůže nést odpovědnost za (nepřípustné) závěry, jež sdělovací prostředky vyvodí z veřejně dostupných zdrojů a prohlášení, které odpovídají požadavkům zákona. Tím méně ovšem může stát odpovídat za dopady jednání jiných osob soukromého práva (nenávistné či naopak podporující komentáře účastníků internetových diskuzí). Soud I. stupně tedy nesprávně akcentoval kritérium medializace případu a internetových článků a diskuzí, se kterými se navíc žalobce seznámil až po propuštění z vazby, a tak ve vztahu k posouzení dopadu výkonu vazby (vazebního stíhání) neměly být zvažovány ani z časového hlediska.
28. Odvolací soud tedy nemá pochybnosti (a ani mezi účastníky není sporu) o tom, že jsou splněny

základní odpovědnostní předpoklady, kterými jsou existence nezákonného rozhodnutí, vznik odškodnitelné nemajetkové újmy a příčinná souvislost mezi nimi. Dospěl však k jinému názoru na míru, výši přiměřeného zadostiučinění, které by se žalobci v tomto konkrétním případě mělo dostat, když na rozdíl od soudu I. stupně některá kritéria hodnotil odlišně a navíc přihlédl i k jiným skutečnostem, které prvostupňový soud v úvahu nevzal, nehodnotil, do svých úvah nezahrnul.

29. Předně přisvědčil námitce žalované, že za situace, kdy soud I. stupně měl k dispozici k porovnání rozsudek stejného soudu ve věci spoluobžalované poškozeného, u které byla s ohledem na totožnost trestní věc srovnávána shodná kritéria (hrozba stejného trestu, celková doba trestního řízení, ale i dopady do osobní sféry poškozené apod.), měl k těmto závěrům přihlédnout, popř. uvést důvody, proč se ve svém rozhodování odchýlil od tohoto rozhodnutí. Nic na tom nemění ani skutečnost, že v té době byl rozsudek dotčen odvoláním.
30. Pokud se žalobce (jeho právní zástupce) v rámci odvolacího jednání bránil komparací s tímto případem argumentací, že byl (jeho klient) více medializován, když jej média pasovala do role organizátora příprav teroristického činu, pak odvolací soud k této skutečnosti nepřihlédl, neboť nebylo prokázáno (ani tvrzeno), že by k medializaci došlo v důsledku činnosti orgánů činných v trestním řízení, a proto ji nelze přičítat státu k tíži (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 2200/2015).
31. Srovnání rovněž nebrání skutečnost, že podstatnou část trestního stíhání byl žalobce držen ve vazbě, když nemajetkové újmy za tuto část řízení se domáhá samostatně tím, že požaduje odškodnění nemateriální újmy za vazební stíhání (pobyt ve vazbě).
32. Pokud by tedy při odškodnění trestního stíhání soud zvažoval i okolnost, za kterou požaduje žalobce samostatně odškodnění, pak by tuto újmu odškodnil dvakrát. Skutečnost, že tyto částečně vzájemně provázané nároky je možné samostatně uplatňovat, tedy neznamená, že při posuzování kritérií není třeba důsledně vážit, aby nebyly hodnoceny duplicitně. Jiná situace by nastala, pokud by se žalobce domáhal pouze odškodnění trestního stíhání a požadoval, aby soud přihlédl z hlediska intenzity újmy i k vazebnímu stíhání, což rovněž soudní praxi neodporuje.
33. Nedůvodná je i námitka žalobce (jeho právního zástupce), že jeho obava o výsledek řízení byla větší, než u spoluobžalované Š., když ta si musela být vědoma, že orgány činné v trestním řízení jí mohou klást za vinu pouze to, že při přípravě a ukládání zápalných směsí na místo vybrané jako ideální k útoku na projíždějící vlak, pouze „dávala pozor“, chodila okolo a venčila psa, kdežto žalobce zápalné směsi na místo ukládal. Odvolací soud konstatuje, že i k této argumentaci přihlédl, byť nejspíše jiným než žalobcem předpokládaným způsobem (jím požadovanou optikou).
34. S ohledem na již shora akcentované hledisko obecné slušnosti při posuzování vhodného, přiměřeného zadostiučinění, je třeba dbát vždy na to, aby zvolená forma a případná výše zadostiučinění nebyla v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, a proto v projednávané věci není vskutku bez významu, že se žalobce jednání, které mu bylo kladeno za vinu, dopustil.
35. Nic na tom nemění ani skutečnost, že toto jednání nemůže být posouzeno jako trestný čin s ohledem na nepřezkoumatelnost a pochybnosti o postupu policie před zahájením úkonů trestního řízení do okamžiku vydání povolení k použití agentů, pro které nebylo možné vyvrátit obhajobu obžalovaných, že skutek byl vyprovokován ze strany policie.
36. Zásadní v tomto náhradovém civilním řízení - a to ve vztahu k oběma uplatněným nárokům - je tedy skutečnost, že žalobce jako osoba plně svéprávná, u které občanský zákoník (pokud není prokázán opak) předpokládá rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností, se fakticky aktivně podílel na jednání, které nelze považovat za etické, naopak ho je třeba hodnotit jako hrubý projev neúcty k právům, životům i majetku druhých (viz shora uvedený odkaz na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 1. 2013, sp. zn. 30 Cdo 1777/2012).

37. Žalobce ve věku blízkém 30 let si musel být vědom toho, že pokud připravovaný záměr (*byť k němu mohl být i vyprovokován, ponoukán někým dalším*) bude uskutečněn, může to mít rozsáhlé následky nejen na majetek druhých, ale není zcela možné vyloučit ani přímé či nepřímé ohrožení života a zdraví at' už bezprostředně přítomných osob, které by se mohly nacházet v místě připravovaného útoku, či osob, které by se na místo dostavily dodatečně (např. při následném zásahu při likvidaci požáru a nastalých škod). Nešlo o hraní na vojáky s dřevěnými flintami ani házení balónek s barvou, ale o přípravu promyšleného žhářského útoku, připravovaného ze zcela sobeckých pohnutek násilným způsobem ovlivnit veřejné mínění, vyvolat strach a nepochybně se předvést před svými „spolubojovníky“. Jiným způsobem nelze ani hodnotit a porozumět vyjádření žalobce publikovaném na blogu skupiny jeho sympatizantů a podporovatelů, ve kterém uvedl: „*Tedy represivní složky si myslely, že se podrídím, že budu schovaný někde v koutě a budu mlčet, 17 měsíců mne spíše zocelilo, posílilo, zůstal jsem odhodlaný a děkuji všem*“.
38. Odvolací soud veden i těmito hledisky tedy dospěl k závěru, že státem již vyplacené částky za odškodnění nezákonného trestního stíhání i vazebního stíhání jsou plně dostačující a přiznání vyšších náhrad by bylo v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti.
39. Jinými slovy odvolací soud konstatuje, že s ohledem na výše uvedené, ani nepřiměřená délka vazebního stíhání, ani zvýšená intenzita újmy v počátcích vazby, kdy byl žalobce vystaven zpřísněným (nikoli nezákonným) bezpečnostním opatřením a nebyla mu umožněna možnost zajistit si veganskou stravu v prvních měsících vazebního stíhání, které soud I. stupně považoval za hlavní důvod pro přiznání mimořádně zvýšené relativní náhrady za útrapy spojené s vazbou, nepředstavují v daném případě natolik citelnou újmu, jež by mohla být důvodem pro přiznání vyššího než státem vyplaceného odškodnění 1 000 Kč denně za prvních 367 dní vazebního stíhání.
40. Stejně tak lze uzavřít, že po komparaci s pravomocným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 20. 11. 2019, č. j. 28 C 72/2019-347, ve spojení s potvrzujícím rozsudkem Městského soudu v Praze sp. zn. 39 Co 86/2020, kdy ve všech podstatných znacích odškodňovaná Š. utrpěla minimálně stejnou újmu jako žalobce, není důvod, aby odškodnění žalobce přesáhlo již vyplacenou částku 140 000 Kč. Poškozená Š. byla stíhána pro stejný trestný čin, hrozila jí stejná trestní sazba, věc byla medializována a v důsledku trestního stíhání trpěla natolik závažnými obavami, úzkostí a stresem, že byla nucena vyhledat pomoc psychiatra a na rozdíl od žalobce na psychiatrii po dobu tří let docházela a po celou tuto dobu se léčila antidepresivy i léky na úzkost (žalobce vyhledal pomoc psychologa až po podání žaloby v lednu 2019, viz skutková zjištění shora).
41. Vzhledem k tomu, že v řízení nebyly zjištěny jiné mimořádné okolnosti, které by odůvodňovaly navýšení státem již uhrazených náhrad za trestní ani vazební stíhání, když ostatní tvrzení nebyla způsobila u žalovaného vyvolat natolik zásadní narušení osobnosti (integrity) v oblasti profesní, soukromé ani rodinné, které by v konfrontaci s jeho úmyslným jednáním mohly být jen vyvolat pochybnost o jeho nedostatečném odškodnění, postupoval odvolací soud dle ustanovení § 220 odst. 1 písm. b/o. s. ř. a rozsudek prvního stupně změnil tak, že žalobu v plném rozsahu zamítl.
42. O nákladech odvolacího řízení pak rozhodl dle ustanovení § 142 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř., když úspěšně žalované přiznal plnou náhradu účelně vynaložených nákladů odvolacího řízení, které podle vyhlášky č. 254/2015 Sb. představují deset paušálních náhrad po 300 Kč za dvě písemná vyjádření ze dne 12. 8. 2019 a 7. 8. 2020 (odvolání), tři přípravy na jednání a pět účastí u soudních jednání (tři před OS 2, dvě u MS v Praze); celkem tak činí 3 000 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání do dvou měsíců ode dne doručení rozhodnutí odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu, který ve věci rozhodoval v plném stupni, a to za podmínek uvedených v § 237 a § 239 o. s. ř.

Dovolatel musí být zastoupen advokátem.

Praha 25. března 2021

JUDr. Naděžda Javůrková v. r.
předsedkyně senátu